

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

V Міжнародної науково-практичної конференції

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Кременець – 2021

УДК 378 (062.552)

Рекомендовано вченою радою
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.
Протокол № 8 від 22 квітня 2021 року.

Інновації у вищій школі: перспективи розвитку. Збірник матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. «Інновації у вищій школі: проблеми та перспективи в освіті і науці» /за ред. д. пед. н., проф. Бенери В. Є., д. пед. н., проф. Дем'яненко Н. М., д. пед. н., проф. Дороніної Т. О. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2021. Вип. 5. 184 с.

Innovations in high school: development prospects. Collection of materials of the V International theoretical and practical conference «Innovations in high school: problems and prospects in education and science» / eds. Benera V., Demyanenko N., Doronina T. Kremenets : PC KRHPA named after Taras Shevchenko, 2021. Issue 5. 184 p.

У Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації у вищій школі: тенденції та перспективи розвитку» ввійшли тези доповідей учених, науково-педагогічних працівників, молодих науковців з актуальних проблем входження України до європейського освітнього простору.

Трансформації освітньо-наукового простору вищої школи у викликах сьогодення, концепція освіти впродовж життя: тенденції і орієнтири, професійна підготовка фахівців у контексті інтернаціоналізації освітніх систем, розвиток відкритого освітньо-виховного середовища вищої школи, компетентнісний підхід у проектуванні та впровадженні інноваційних освітніх технологій, академічний капіталізм: інтеграція освіти, науки і бізнесу, принцип автономії в управлінні закладом вищої освіти, неформальна та інформальна освіта як ресурс розвитку особистості - це далеко не повний спектр проблем і питань, до висвітлення та розв'язання яких звертаються автори наукового збірника.

Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних і управлінських проблем розвитку вищої освіти в Україні та в міжнародному освітньо-науковому просторі.

**Трансформації освітньо-наукового простору вищої
школи у викликах сьогодення**
Концепція освіти впродовж життя: тенденції і орієнтири
**Професійна підготовка фахівців у контексті
інтернаціоналізації освітніх систем**
**Розвиток відкритого освітньо-виховного
середовища вищої школи**
**Компетентнісний підхід у проєктуванні та впровадженні
інноваційних освітніх технологій**
Академічний капіталізм: інтеграція освіти, науки і бізнесу
Принцип автономії в управлінні закладом вищої освіти
**Неформальна та інформальна освіта як ресурс
розвитку особистості**

**Transformations of the educational and scientific space of
high school in the challenges of the present time**
The concept of lifelong learning: trends and guidelines
**Professional training in the context of internationalization
of educational systems**
**Development of an open educational environment
of higher school**
**Competence approach in the design and implementation
of innovative educational technologies**
**Academic capitalism: the integration of education,
science and business**
**The principle of autonomy in the management
of higher educational institution**
**Non-formal and informal education as a resource
for personal development**

ЗМІСТ

ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ

Бойко А. М. Партнерська педагогіка у вищій школі.....	11
Бойчук О. С., Корсак К. В., Корсак Ю. К., Ляшенко Л. М., Похресник А. К. Перспективні нооінновації у розвитку освітньо-наукової сфери України в постпандемічну нооепоху.....	13
Василюк А. В. Дидактичні інновації у вищій школі.....	16
Дем'янчук О. Н. Феномен трансформації в освітньо-науковому просторі вищої школи	21
Дороніна Т. О. Процес акредитаційної експертизи освітніх програм: виклики та випробування.....	23
Дух О. І., Галаган О. К., Цицюра Н. І. Упровадження концепції «Zero Waste» в освітніх закладах	24
Іванова В. В. Формування інноваційної компетентності майбутніх педагогів в умовах інноваційного освітнього середовища ЗВО.....	26
Король А. М. Дистанційне навчання як одна з форм інновацій у сучасній освіті.....	28
Микитенко М. В. Глобалізація світу та освіти.....	30
Онищук І. А. Психолого-педагогічні аспекти проблеми розвитку культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	33
Рарот Г. Соціальні аспекти дидактики автоматизації і кібернетики	35

КОНЦЕПЦІЯ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: ТЕНДЕНЦІЇ І ОРІЄНТИРИ

Дем'яненко Н. М. Герого'гіка як складова Концепції освіти впродовж життя.....	40
Івченко В. І. Аксиологічний підхід в інтерпретаційній підготовці майбутніх дизайнерів.....	42
Макаренко І. Є. До проблеми освіти дорослих як складової освіти впродовж життя.....	44
Пасічник Л. В. Освіта впродовж життя: пріоритетні напрями розвитку Дніпровської академії неперервної освіти.....	46

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Булда А. А. Формування психолого-освітніх компетентностей магістрів-педагогів.....	49
Врочинська Л. І., Доманюк О. М. Воркшоп та проблемна лекція як інтерактивні методи формування фахових компетентностей у майбутніх вихователів ЗДО в процесі вивчення «Педагогіки дошкільної».....	52
Воляннюк І. О., Дубровський Р. О. Формування соціальних навичок у студентів на заняттях з української мови професійним спрямуванням.....	54
Джаман Т. В. Наукові орієнтири створення структурно-функціональної моделі неперервної підготовки вчителів початкової школи до професійної діяльності	56
Духаніна Н. М., Лесик Г. В. Інформаційно-освітнє середовище як засіб підвищення ефективності навчального процесу.....	58
Іванова В. В., Потапенко О. Б. Креативне освітнє середовище як фактор професійної підготовки майбутнього вчителя.....	61
Ільченко О. Ю. Підготовка вчителя до професійної діяльності: роль і значення стійких мотивів.....	63
Калугін Р. Ю. Онлайн-курс як елемент змішаного навчання у підготовці магістрів	65
Колодійчук Н. Р. Фахова підготовка майбутніх учителів англійської мови у вищих навчальних закладах західних областей України в другій половині ХХ – на початку ХХІ століть	67
Коломієць Н. А. До проблеми професійного росту науково-педагогічних працівників.....	69
Мисько І. П. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до художньо-естетичного виховання засобами технологій контекстного навчання	71

Мотуз Т. В. До питання професійної підготовки майбутнього вчителя в умовах реформування загальної середньої освіти.....	74
Павелко В. В. Особливості використання інтеграції в освітньому просторі (XX століття).....	76
Побоча Т. Д. Поняття «підвищення кваліфікації» педагогічних працівників: історико-педагогічний та сучасний аспекти.....	78
Райчук В. М., Ратинська І. В. Культурно-освітній потенціал інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому процесі закладів вищої освіти.....	80
Тігаренко С. А. Використання мікронавчання у процесі фахової підготовки студентів спеціальності «Дошкільна освіта».....	82
Фурсик А. О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва у країнах Європи.....	85
Ховрякова Т. І. «Етика і психологія сімейного життя» як навчальна дисципліна: гендерний аспект.....	87
Хоменко А. В. Науково-педагогічне знання як основа професійної підготовки та інноваційної практики.....	88
Швидків Г. Р., Швидків М. Л. Інноваційні форми проведення індивідуальних занять з постановки голосу на ранніх етапах становлення співаків.....	91
РОЗВИТОК ВІДКРИТОГО ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОЇ ШКОЛИ	
Артемова Л. В. Принцип природовідповідності у сучасному розвитку немовлят.....	95
Безносок О. О. Тодавчич Н. В. Обдарованість у психолого-педагогічних дослідженнях.....	97
Боднар М. Б. Вплив етнічної ідентифікації на шляхи життєздійснення особистості.....	100
Большаніна О. В. Творчий доробок і педагогічна практика І. Падалка та Р. Лісовського в мистецькій освіті початку XX століття.....	102
Василюк В. М. Здоров'язбережувальна компетентність - важлива складова професійної компетентності сучасного педагога.....	105
Галан О. М. Сучасний стан підготовки майбутніх соціальних працівників до соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у закладах вищої освіти України.....	110
Жданкіна А. В. Патріотичне виховання молоді як педагогічна проблема сучасності.....	112
Зеленкова Н. І. Роль авторитету викладача у формуванні особистості студента.....	114
Льєнко М. М. Інформаційні засоби реалізації маніпуляціями кінцівкою у тварин і людини.....	115
Кравець Л. М., Гаврилюк Д. В. Виховне середовище в закладах освіти в умовах дистанційного навчання.....	119
Кругленко Л. В. Відображення проблем полікультурної освіти у вітчизняному дисертаційному дискурсі.....	121
Ланецька Ю. А. Формування гендерної культури молодших школярів.....	124
Мишаківська Л. О., Сербай Н. В. Аналіз дитячих малюнків як метод дослідження дитячої психіки.....	126
Никитюк І. В. Протидія насильству: гендерні аспекти сучасної освіти.....	128
Пристапа Я. В. Актуальні тенденції розвитку природничої освіти.....	130
Шабага С. Б., Гарматюк Р. Т., Панчук М. М., Шабага В. Б. Технічна творчість, винахідництво і раціоналізаторство у виробничій діяльності.....	132
Шумська Д. І. Гендерна освіта: стан проблеми у науково-педагогічному дискурсі.....	137
Яловський П. М. Освітнє середовище ЗВО як чинник формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.....	139

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОЄКТУВАННІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Банах В. І. Комп'ютерні технології в системі фізичного виховання ЗВО.....	142
Волощук І. А. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця під час дистанційного навчання	144
Гура А. М., Гурська О. В. Особливості навчання біології з використанням ІКТ у НУШ	146
Зіза О. О. Особливості реалізації компетентісного підходу в умовах формування мисленнєвої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.....	148
Коломієць Т. В. Досвід впровадження ІКТ в дистанційну освіту (на прикладі Національного медичного університету імені О. О. Богомольця).....	150
Красильникова Г. В., Красильников С. Р. Реалізація освітнього процесу в умовах пандемії на базі комп'ютерних та цифрових технологій	152
Кузава І. Б., Терпелюк В. В. Формування базових компетентностей майбутніх соціальних працівників у ЗВО засобами інноваційних технологій	154
Пуцик О. А. Сучасні методи розвитку вокальних компетенцій студентів мистецьких факультетів на прикладі вітчизняного та зарубіжного досвідів	156
Свідницька Л. Г. Семантизація лексичних одиниць на уроці іноземної мови	158
Скакальська І. Б. Комунікація викладача та здобувача як засіб ефективної передачі інформації в умовах дистанційного навчання.....	161
Щербина С. М. Використання сучасних інноваційних методів у професійній підготовці майбутніх педагогів в умовах магістратури	163

ПРИНЦИП АВТОНОМІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мокляк В. М. Категорія «ідея університету» в предметному полі педагогіки вищої школи.....	167
Поляковська О. О. Дистанційна інтернаціоналізація як компонент стратегії сучасного університету.....	169

НЕФОРМАЛЬНА ТА ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Бенера В. Є. Інформальна освіта як ресурс професійного розвитку педагога	172
Грицюк Л. К. Необхідність та виклики неформальної освіти в Україні	177
Плотнікова В. І. Подорож як вид інформальної освіти в українських народних казках	179
Швець О. В. Українські освітні платформи та ресурси для професійного зростання педагогів	181

CONTENT

TRANSFORMATIONS OF THE EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC SPACE OF HIGH SCHOOL IN THE CHALLENGES OF THE PRESENT TIME

Boyko A. Partner pedagogy in high school.....	11
Boychuk O., Korsak K., Korsak Y., Liashenko L., Pokhresnyk A. Promising nooinnovations in the development of educational and scientific sphere of Ukraine in the post-pandemic nooepoch	13
Vasyliuk A. Didactic innovation in higher school.....	16
Demyanchuk O. The phenomenon of transformation at the educational scientific space of high school.....	21
Doronina T. Process of accreditation examination of educational and scientific programs: challenges and trials	23
Dukh O., Halahan O., Tsitsiura N. Implementation of the zero waste concept in educational institutions.....	24
Ivanova V. Formation of innovative competence of future teachers in the conditions of innovative educational environment of higher education institutions	26
Korol A. Distance learning as a form of innovation in modern education.....	28
Mykytenko M. Globalization of the world and education	30
Onyshchuk I. Psychological and pedagogical aspects of the problem of developing the culture of self-expression of future educators of preschool institutions.....	33
Rarot H. Social aspects of didactics of automation and cybernetics.....	35

THE CONCEPT OF LIFELONG LEARNING: TRENDS AND GUIDELINES

Demyanenko N. Hierogogy as a component of the concept of lifelong learning	40
Ivchenko V. Axiological approach in the interpretive training of future designers.....	42
Makarenko I. On the problem of adult education as a component of lifelong learning	44
Pasichnyk L. Lifelong education: priority directions of development of the Dnipro academy of continuous education	46

PROFESSIONAL TRAINING IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION OF EDUCATIONAL SYSTEMS

Bulda A. Formation of psychological-educational competencies of teachers with master's degree	49
Vrochynska L., Domaniuk O. Workshop and problem lecture as interactive methods of formation of professional competencies in future educators of PSI in the process of studying «preschool pedagogy»	52
Volianiuk I., Dubrovskiy R. Formation of students' social skills in Ukrainian language classes for professional purposes.....	54
Jaman T. Scientific guidelines for creating a structural and functional model of continuous training of primary school teachers for professional activities.....	56
Dukhanina N., Lesyk H. Information and educational environment as a means of improving the efficiency of the educational process.....	58
Ivanova V., Potapenko O. Creative educational environment as a factor of professional training of the future teacher.....	61
Ilchenko O. Preparing teachers for professional activity: the role and importance of stable motives	63
Kaluhin R. Online course as an element of mixed learning in master training	65
Kolodiychuk N. Professional training of future English teachers in higher educational institutions of the western regions of Ukraine in the second half of the XX – early XXI century.....	67
Kolomiyets N. On the problem of professional growth of scientific and pedagogical workers.....	69
Mysko I. Preparation of future educators of preschool education institutions for art and aesthetic education by context technologies.....	71

Motuz T. On the issue of professional training of future teachers in the conditions of reforming general secondary education	74
Pavelko V. Features of the use of integration in the educational space (XX century)	76
Pobocho T. The concept of «qualification improvement» of pedagogical workers: historical-pedagogical and modern aspects	78
Raichuk V., Ratynska I. Cultural and educational potential of instrumental and performing training of future music teachers in the educational process of higher education institutions	80
Titarenko S. Using of microlearning in the process of professional training of students specialty «preschool education»	82
Fursyk A. Peculiarities of professional training of future teachers of fine arts in European countries	85
Khovryakova T. «Ethics and psychology of family life» as a course: gender aspect	87
Khomenko A. Scientific and pedagogical knowledge as basis of professional training and innovative practice	88
Shvydkiv H., Shvydkiv M. Innovative forms of conducting individual classes on voice production in the early stages of formation of singers	91

DEVELOPMENT OF AN OPEN EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF HIGHER SCHOOL

Artemova L. The principle of nature-relatedness in contemporary pedagogies of early childhood	95
Beznosiuk O., Todavchych N. Giftedness in psychological and pedagogical researches	97
Bodnar M. The influence of ethnic identification on the ways of personality life creation	100
Bolshanina O. Artistic work and pedagogical practice of Padalko I. and Lisovsky R. in art education of the beginning of the XX century	102
Vasyliuk V. Health-preserving competence is an important component of the professional competence of a modern teacher	105
Halan O. The current state of preparation of future social workers for the socialization of orphans and children deprived of parental care in higher education institutions	110
Zhdankina A. Patriotic education of youth as actual pedagogical problem	112
Zelenkova N. The role of the teacher's authority in shaping the student's personality	114
Ilyenko M. Information means of implementation for limb manipulation in animals and humans	115
Kravets L., Havryliuk D. Educational environment in educational institutions in the conditions of distance learning	119
Kruhlenko L. Reflection of the problems of polycultural education in the dissertation discourse	121
Lanetska A. Formation of gender culture of junior school children	124
Myshakivska L., Serbai N. Analysis of children's drawings as a unique method of child psychology	126
Nykytiuk I. Countering violence: gender dimension of modern education	128
Prystupa Y. Current trends in the development of natural education	130
Shabaha S., Harmatiuk R., Panchuk M., Shabaga V. Technical creativity, invention and innovation in production activities	132
Shumska D. Gender education: the origins of the problem in scientific and pedagogical discourse	137
Yalovskyi P. Educational environment of higher education institution as a factor of forming future music teachers' professional competence	139

COMPETENCE APPROACH IN THE DESIGN AND IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

Banakh V. Computer technologies in the system of physical education at higher education institution	142
Voloshchuk I. Formation of information and communication competence of the future specialist during distance learning	144
Hura A., Hurska O. Features of teaching biology using ICT in NUS.....	146
Ziza O. Features of the implementation of the competence-based approach in the conditions of the formation of the mental activity of future teachers of musical art.....	148
Kolomiets T. Experience in implementing ICT in distance learning (on the example of Bogomolets National Medical University)	150
Krasylnykova H., Krasylnykov S. Implementation of the educational process during the pandemic on the basis of computer and digital technologies	152
Kuzava I., Terpeliuk V. Formation of basic competencies of future social workers at higher educational establishments by means of innovative technologies.....	154
Putsyk O. Modern methods of development of vocal skills of students of art faculties on the example of domestic and foreign experiences.....	156
Svidnitska L. Semantisation of the lexical units in a foreign language lesson	158
Skakalska I. Communication between the lecturer and student as a means of effective information transfer in conditions of distance learning.....	161
Shcherbyna S. The use of modern innovative methods in the master's degree course during professional training of future teachers.....	163

THE PRINCIPLE OF AUTONOMY IN THE MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Mokliak V. Category «the idea of the university» in the subject field of higher education pedagogy	167
Poliakovska O. Internationalization at a distance as a component of modern university strategy	169

NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION AS A RESOURCE FOR PERSONAL DEVELOPMENT

Benera V. Informal education as a resource for teacher professional development.....	172
Hrytsiuk L. The necessity and challenges of non-formal education in Ukraine	177
Plotnikova V. Travel as a type of informal education in Ukrainian folk tales	179
Shvets O. Ukrainian educational platforms and resources for professional growth of teachers....	181

визначають етнічну належність людини: мова, національність батьків, релігія, територія проживання, психологічні особливості, запис у паспорті, зовнішність, політичні переконання.

Статус незалежної Української держави запусив механізми докорінних змін у масовій етнопсихологічній свідомості. Розпочалася поступова реідентифікація та демаргіналізація особистостей. Відбуваються істотні зміни в масовій етнопсихологічній свідомості, змінюється ставлення до елементів національного, що значно розширює умови для усвідомлення цінностей етносоціальної культури та самореалізації особистості.

Список використаних джерел:

1. Боднар М. Б. Етнопсихологічні особливості самоактуалізації студентської молоді : монографія. Кременець : ВПЦ КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2007. 196 с.
2. Боднар М. Б. Етнопсихологія (контент навчальної дисципліни): навчальний посібник. Тернопіль : ФОВ Паляниця В.А., 2018. 147 с.
3. Боришевський М. Й. Національна самосвідомість у громадянському становленні особистості. Київ : НАПН України, 2000. 63 с.
4. Донченко О. Архетипи соціального життя і політика : монографія. Київ : Либідь, 2001. 334 с.
5. Психологічні ретроспекції української етнокультурної моделі : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 104 с.
6. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. Київ : Знання, 2006. 341 с.

УДК 37(091)

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК І ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА І. ПАДАЛКА ТА Р. ЛІСОВСЬКОГО В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

ARTISTIC WORK AND PEDAGOGICAL PRACTICE OF PADALKO I. AND LISOVSKY R. IN ART EDUCATION OF THE BEGINNING OF THE XX CENTURY

Большаніна О. В.,
асп., КДПУ

Мистецька освітня складова початку ХХ століття зазнає певних змін і реформ. Найважливішою переминою стає створення першої в Україні академії мистецтв у Києві (1917 р.). Хоча українська мистецька освіта початку ХХ століття вже мала у своєму розпорядженні цілу низку різних за фаховим спрямуванням навчальних закладів, проте поява закладу освіти рівня академії мистецтв свідчить про спробу задовольнити потреби суспільства фахівцями більш високого професійного рівня.

На сьогодні питання художньої освіти різні педагогічні та методичні аспекти в образотворчій сфері розглядає низка відомих науковців та мистецтвознавців, серед яких: Р. Шмагало, Н. Авер'янова, Т. Сідлецька, С. Плахотнюк, В. Попович, Л. Соколюк та інші. Деякі з дослідників також займалися вивченням становлення і розвитку закладів вищої освіти, дослідженням як історії власне закладів, так і персоналій митців, їх творчого й ідейного доробку в мистецькій освіті.

Так, говорячи про високоорганізований мистецький освітній заклад, академію мистецтв, слід сказати і про сильний педагогічний колектив, відомих художників-педагогів, таких як: О. Мурашко, О. Сластьон, М. Бойчук, Г. Нарбут та Ф. Кричевський, котрі

виховали, в свою чергу, не менш відомих українських мистців і діячів культури, деякі з них також вбачали свій шлях у викладацькій діяльності. До таких представників відносились: І. Падалка, Р. Лісовський, Т. Яблонська, О. Павленко, Г. Меліхов, В. Седляр та інші.

Діячами художньої освіти, які продовжили випробовувати себе не тільки в мистецькій сфері, а також і в педагогічній діяльності, є такі відомі викладачі як І. Падалка та Р. Лісовський. Педагоги навчались в академії в один час, проте у різних учителів. Єдиним викладачем, який поєднував їхню навчальну діяльність, був відомий український художник і педагог М. Бойчук. За часів навчання в освітньому закладі митці брали активну участь у виставковій діяльності. Вони вважались найкращими учнями у своїх класах і були взірцем для інших. Можна сказати, що для І. Падалка та Р. Лісовського це стало поштовхом до вибору майбутньої професії педагога.

І. Падалка отримав універсальну мистецьку освіту. Паралельно з навчанням митець працює у Держвидавництві ілюстратором [5, С. 3]. Свої знання він міг застосувати в різних мистецьких напрямках. Цей досвід, свою мудрість і майстерність метр передавав своїм учням.

Р. Лісовський, працюючи у сфері книжкової графіки, також не обмежувався лише рамками графіки та намагався випробувати свої сили в інших видах мистецтва. Майстер самостійно розширив свої мистецькі знання у техніці акварелі та розробці різноманітних проектів на замовлення, показуючи в такий спосіб яскравий приклад самоосвіти.

Окрім цього, педагоги були представниками графічного напрямку в мистецтві, працювали у вищих навчальних закладах, займали високі посади. І. Падалка був професором живопису та паралельно з цим ще й автором декількох теоретичних праць.

Р. Лісовський віднайшов своє місце поза межами України, адже творив і працював значну частину свого життя у Празі. Головною метою художників-педагогів було створення виняткової графічної школи із своїми індивідуальними особливостями та рисами. На основі старовинних видань майстри навчали створювати власні, неперевершені, ні на що не схожі книжкові ілюстрації.

Викладачі успішно працювали й експериментували в мистецькому руслі, гармонійно поєднуючи мистецтво з педагогічною практикою і науковою роботою. Так, наприклад, І. Падалка публікує свої замітки та статті у «Червоному шляху», «Нове мистецтво» (одна із статей теоретика мала назву «Тарас Шевченко – художник») ті інші.

Географічно митці перебували у різних частинах Європи. І. Падалка більшу частину свого життя присвятив Харківському художньому технікуму. Підхід до викладання в педагога був базований на вивченні старовинних творів української образотворчості. У поєднанні з новими на той час віяннями в образотворчій сфері, учні отримували широкий спектр наочних взірців і прикладів для наслідування. Оскільки друкарська сфера на початку ХХ століття набувала широкої популярності, великий фонд наочних матеріалів містив у собі не тільки твори вітчизняних майстрів, але й ілюстрації з країн Європи та Азії. Такий підхід до викладання став ефективним, саме через це учні майстра брали участь у виставках за кордоном. На прикладі видатних та різноманітних мистецьких творів, студенти мали змогу навчатись та знаходити власні вирішення до створення індивідуальних художніх образів.

Р. Лісовський отримував освіту не тільки в Києві, але й навчався упродовж двох років у Берліні, після чого розпочав свою педагогічну кар'єру у Празі. Митець також займався громадською діяльністю, таким чином поєднуючи декілька справ одночасно [4, С. 215]. На базі своєї освіти, яку митець отримував у Г. Нарбути, та зі власного прикладу, він у своїй викладацькій методиці також звертається до відомих стародавніх прикладів мистецтва України, та особливу увагу присвятив мистецтву шрифтів. Головною ідеєю художника було вивчення зразків старовинного мистецтва, досвіду художників минулого і створення на його основі чогось нового. Попри активну педагогічну діяльність, митець також брав участь у міжнародних українських виставках у Європі. Така діяльність також стає взірцем для наслідування у його учнів.

У представлених художників-педагогів є багато спільних рис. Окрім навчання, вчителі працюють в одній мистецькій сфері, викладаючи у закладах вищої освіти, педагоги застосовують досить схожі методики навчання. Проте викладання книжкової графіки один вбачає у вивченні стародавніх зразків, а інший у синтезі нового і старого.

Принцип копіювання та наочності навчання, спроба І. Падалки поєднати доробки книжкової графіки минулого із сучасними прикладами дає свої результати. Вихованці школи під їх керівництвом беруть участь у різних міжнародних виставках Європи, прославляючи в такий спосіб мистецтво України не тільки на її теренах, а й далеко за її межами.

Список використаних джерел:

1. Падалка І. Література й мистецтво. *Червоний шлях*. Громадсько-політичний і літературно-науковий місячник. 1926. № 2. С. 177–178.
2. Падалка І. Тарас Шевченко – художник. *Нове мистецтво*. 1926. № 10. С. 2–3.
3. Паньок Т. В. Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у ХХ столітті (1917–1991): монографія. Харків : «Оперативна поліграфія» ФОП Здоровий Я. А., 2016. 660 с.
4. Попович В. Роберт Лісовський. *Авангард*. 1975. № 3–4. С. 2011–2018.
5. Соколюк Л. Д. Бойчукіст Іван Падалка. *Реабілітовані історією. Харківська область*. Київ, 2014. Кн. 2. С. 140–147.
6. Стельмашук Г. Г. Українські митці у світі. Львів : Априорі, 2013. 520 с.